

13.5.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite

Lausuntopyyntönne 2.5.2025

VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuu Valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029 antaman selonteon (VNS 2/2025 vp) johdosta seuraavaa:

Selonteossa on jälleen kattavasti kuvattu julkisen talouden lyhemmän ja pidemmän aikavälin haasteita, sekä hallituksen laajamittaisia toimia niiden johdosta. Hallitusohjelman mukaisen valtionhallinnon tuottavuusohjelman – ml. kevään 2024 kehysriihen aikaistamispäätös – vaikutuksia työsuojeluvalvonnan tulevaisuuteen työsuojeluviranomainen on kuvannut kattavasti jo vuosi sitten valiokunnalle antamassaan lausunnossa valtioneuvoston vuosien 2025-2028 julkisen talouden suunnitelman johdosta. Kertauksena vuoden takaa todettakoon kuitenkin, että työsuojeluviranomaisten vuotuiset menot koostuvat lähes tulkoon kokonaan henkilöstökuluista, joten jo aiemmin kohdennetut säästötoimet tulevat vähentämään työsuojeluviranomaisten henkilöstöresursseja, ja sen myötä niiden mahdollisuutta puuttua tehokkaasti työelämän epäsuotuisiin ilmiöihin ja kehityskulkuihin. Aleneva henkilöstökehys tulee vääjäämättä vaikuttamaan työsuojeluviranomaisten toimintakykyyn. Kevään 2025 puoliväliin tuloksena valtioneuvosto julkisti lisäsopeuttamistoimia valtionhallintoon, mutta kuten nyt lausuttavassa selonteossa todetaan, niiden tarkempi kohdentaminen valtionhallinnon virastojen ja laitosten toimintaan ei tässä vaiheessa ole vielä tiedossa.

Suunnitelma sisältää kautta valtionhallinnon ja -talouden runsaasti sopeuttamistoimia ja menokehysten alentamisia, joiden vaikutus työsuojeluviranomaisen lakisääteiseen tehtäväkenttään, eli työlainsäädännön noudattamisen valvontaan ja edistämiseen on lähinnä välillinen. Toisaalta työelämäkysymysten yhteiskuntaa läpileikkaavan luonteen johdosta myös muille hallinnonaloille kohdistetut leikkaukset vääjäämättä heijastuvat myös työelämään, ja näin ollen

13.5.2025

oletetusti lisäävät tarvetta työsuojeluviranomaisten ohjaus-, neuvonta ja valvontatoimille. Työsuojeluviranomainen ilmaisee myös huolensa sen viranomaisyhteistyökumppaneihin kohdistuvien määräraholeikkausten vaikutuksesta viime vuosina kehittämisen kohteena olleen tehokkaan viranomaisyhteistyön tulevaisuudelle. Useassa työelämän ongelmatilanteessa tehokkaalla viranomaisyhteistyöllä on saatu viranomaistoimien vaikuttavuutta kehitettyä, joten työsuojeluviranomainen toivoo hartaasti, ettei alenavat määrärahat johda laajasti "perustehtävään keskittymiseen" viranomaisyhteistyön kustannuksella.

Viime vuosina työsuojeluviranomaisten tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet – joko lakisääteisesti lisättynä tai yhteiskunnan ja työelämän muutoksista muuten johtuen. Ensimmäisistä mainittakoon esimerkkinä työsuojeluviranomaisten toimivallan laajentaminen eri tyyppeihin työperäisen hyväksikäytön muotoihin (ihmiskauppa, kiskonta ja petos) sekä paikallisen sopimisen laajentaminen järjestäytymättömään työnantajakenttään, ja jälkimmäisistä ulkomaisen työvoiman käytön kasvanut valvonnantarve sekä uudenlaisten työn teettämisen muotojen mukanaan tuomat haasteet (alustatalous, kevytyrittäjäyys jne.). Kaikki nämä ilmiöt ja uudistukset ovat edellyttäneet vuosia kestänyttä toiminta- ja valvontatapojen ja -metodien kehittämistä, sekä henkilöstöresurssia. Tulevina vuosina työsuojeluviranomaiset joutuvatkin entistä tarkemmin suunnittelemaan ja arvioimaan mihin työelämän ei-toivottaviin ilmiöihin tulee puuttua vähemmän. Tämän lisäksi hallitusohjelman mukaiset työlainsäädännön muutokset tulevat myös vääjäämättä lisäämään työsuojeluviranomaisten työsarkaa – vähintään kasvaneen neuvontakysynnän johdosta, ja osin mahdollisesti myös lakisääteisinä lisätehtävinä.

Lopuksi mainittakoon vielä lyhyesti suunnitelmaankin kirjattu valtion aluehallinnon uudistus, jonka myötä tietyt valtion lupa- ja valvontavirastot (ml. aluehallintovirastot) yhdistetään valtakunnalliseksi monialavirastoksi vuoden 2026 alusta lukien. Työsuojeluviranomaiset pitävät tätä edelleen kannatettavana, ja ovatkin itsenäisesti jo vuosia edistäneet valtakunnallisesti yhtenäistä valvonta-, ohjaus- ja lupatoimintaansa. Laajan uudistuksen toteuttaminen näin nopealla aikataululla samaan aikaan, kun käytössä olevat määrärahat (sekä henkilöstö) tuottavuusohjelman myötä vähenevät, voidaan todeta olevan vähintäänkin haastavaa.

Johtaja

Eerik Tarnaala

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue